

през последните години на робството. Действието се развива в родния град на автора. Патриархалният дом на чорбаджи Марко е домът на бащата на писателя Минчо Вазов. Като прототипи на другите образи също са послужили земляци на писателя. Описвайки живота на провинциалното градче, той, като в огледало, отразява облика на цяла България през един от най-значимите моменти в историята ѝ (1875–1876). Главната сюжетна линия на романа е подготовката на въстанието от революционера Бойчо Огнянов (Иван Кралича), на когото помагат доктор Соколов, студентът Кандов, воденичарят Стоян, обушарят Беспортев, селянинът Боримечката и др. В романа има повече от четиридесет действащи лица. Всеки персонаж има определена функция за създаването на колективния образ на българския народ. За пръв път в българската литература Вазов изобразява народа като съзнателна движеща сила на освободителното движение. Реалистичното описание на кървавите сражения, любовните сцени, живописните пейзажи, празничните обреди, театралните представления, релефното изображение на обществените, семейните нрави на различни социални кръгове на обществото (селяни, занаятчи, интелигенция, буржоазия, духовенство), създаването на типични национални характери, правдивото изображение на бита и битието – всичко това прави творбата на Вазов истинско епично произведение. Романът свидетелства за високото художествено майсторство на писателя, който умее да насити всекидневното с полъха на историята, да предаде дъха на революционната епоха. Произведението съчетава реалистичното повествование със занимателната приключенска интрига. Вазов е усвоил както традициите на българските прозаисти (Любен Каравелов, Васил Друмев, Илия Блъсков), така и опита на руските и европейските писатели. На романа не е чуждо и публицистичното начало (особено в главите „Пиянството на един народ“ и „Пробуждане“). Авторът дава своята оценка за въстанието, като вижда и неговите трагични страни, увековечава го, показва ентузиазма, патриотичния подем на нацията, рисува незабравими образи на българите от онова време.

През 90-те години вниманието на писателя е обърнато към съвременността. През 1891–1893 г. той издава „Повести и разкази“ в три тома, след това – книгите разкази и очерци „Драски и шарки“ в два тома (1895), „Видено и чуто“ (1901) и др. Авторът саркастично изобличава нравите на новобогаташите, на негодниците, безогледно устремили се към постигането на користните си цели („Епоха – кърмачка на велики хора“, „Сладкодумен гост на държавната трапеза“, „Кардашев на лов“ и др.). Романът „Нова земя“ (1896) пресъздава живота в съвременна България. Авторът показва борбата на политическите партии, сатирично изобразява българската действителност от края на XIX – началото на XX в.

Историческите драми на Вазов: „Борислав“ (1909), „Към пропаст“ (1910), „Ивайло“ (1913) със сюжети от живота в средновековна България, драматургичните варианти на повестта „Немили-недраги“ – „Хъшове“, на романите „Под игото“ и „Казаларската царица“, играни на сцена, комедиите: „Кандидати на славата“ (1901), „Службогонци“ (1903) открояват голямата роля на Вазов за създаването на българския национален театър.

Той откликва в творчеството си на всички най-важни за страната му събития. Естествено, Първата световна война, в която участва България, намира отражение в поезията му. Стихотворенията за тази война влизат в поетичните